

CRISI ENERGÈTICA A EUROPA

Què podem esperar?

Anàlisi i previsions per un hivern

cru al continent

Introducció.

Els preus i el subministrament d'energia.

La crisi energètica a la Unió Europea és un fet. La guerra a Ucraïna ha accelerat unes dinàmiques de fons que ja s'havien deixat notar a principis de l'hivern de l'any 2021. A l'estiu no es va emmagatzemar suficient gas fòssil¹ i vam encarar l'hivern amb mínims històrics de reserves. Això va disparar el preu del gas fòssil a Europa i, de retruc, els preus de l'electricitat. Es va començar a parlar de la fragilitat dels sistemes elèctrics i d'una possible gran apagada. En aquell moment el patiment principal era que hi hagués un episodi de gota freda i que la demanda de gas fòssil augmentés sobtadament. La situació de crisi climàtica i l'increment de la freqüència dels fenòmens meteorològics extrems ho feia més que possible. Finalment, el desencadenant ha estat la guerra de Rússia a Ucraïna, el màxim proveïdor de gas, petroli i carbó a la Unió Europea.

En aquesta situació el focus d'anàlisi són els preus i el propi subministrament d'energia. El REPowerEU, el pla per acabar amb la dependència de Rússia, menciona en diverses ocasions que els preus de l'energia aniran a l'alça i tindran una major volatilitat en els propers anys. També menciona que "Europa ha d'estar llesta i preparada per una greu interrupció del subministrament" és a dir, que la continuïtat del subministrament energètic europeu entra en el terreny de la incertesa, un escenari certament desconegut a la Unió Europea.

Un document clau: el REPowerEU

El REPowerEU és el pla més important que ha sorgit arran de la guerra. El seu objectiu final és acabar amb la dependència energètica de la Federació Russa conjugant la política climàtica i energètica europea (Objectiu55², Pacte Verd Europeu³, Fons Next Generation EU⁴) per alinear-les en una nova trajectòria que busca fer front a la doble emergència: la climàtica i la de la dependència de combustibles fòssils russos.

El pla no ha estat lliure de les influències de les empreses. La publicació de les actes de les reunions entre la Comissió Europea i les sis grans corporacions fòssils europees - Shell, BP, Total, ENI, E.ON i Vattenfall – demostra que es van trobar el mateix dia que sortia a la llum pública el REPowerEU. En aquesta reunió es va decidir que es crearia un grup de treball amb la indústria per veure quines mesures eren factibles i per ajudar a identificar les noves infraestructures per importar gas fòssil⁵.

1 En el document s'utilitza la denominació de gas fòssil en comptes de gas natural perquè descriu millor les seves característiques i impactes. Si s'utilitza només "gas" també es refereix al gas fòssil.

2 <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

3 https://odg.cat/paginas_campanas/pactes-verds-pandemies/

4 <https://odg.cat/publicacio/guia-nextgenerationeu/>

5 <https://www.euronews.com/green/2022/05/21/view-the-fossil-fuel-industry-caused-the-energy-crisis-why-is-the-eu-going-to-them-for-sol>

Ara per ara, el REPowerEU integra les següents accions:

- **Estalvi energètic:** amb canvis de comportaments individuals s'estima que es pot aconseguir una reducció del 5% de la demanda de gas fòssil (13bcm⁶) i petroli (16Mtep⁷) a curt termini.
- **Diversificació de les importacions:** estableix la creació d'un mecanisme de compra conjunta voluntària de gas fòssil, GNL i hidrogen i l'optimització de les infraestructures d'importació, emmagatzematge i transport de gas fòssil. A més, planteja una estratègia de política exterior per establir relacions a llarg termini amb altres exportadors de gas fòssil i hidrogen.
- **Accelerar la transició cap a una energia neta:** augmentant l'objectiu europeu de renovables com a fonts d'energia del 40% al 45% pel 2030, passant de 1.067GW previstos a l'"Objectiu55" fins els 1.236GW.
- **Límits administratius:** incloent el principi de les energies renovables com un "interès públic prioritari" i la designació de "zones favorables"⁸
- **Inversió intel·ligent:** que es pugui accedir als fons europeus de recuperació econòmica de la COVID19, els NextGenerationEU, incloent un nou capítol específic al plans nacionals de recuperació i resiliència amb noves mesures per aconseguir el REPowerEU.

El propi pla afirma que trencar amb la dependència russa "també requereix inversions específiques per a la seguretat del subministrament en infraestructures de gas i canvis molt limitats en la infraestructura petrolera, junt amb inversions a gran escala en la xarxa elèctrica i una columna vertebral de l'hidrogen a l'escala de la UE. Paral·lelament, algunes de les capacitats existents relacionades amb el carbó també podrien utilitzar-se més temps del previst inicialment, així com l'energia nuclear i els recursos de gas nacionals."

Amb aquesta afirmació, el **REPowerEU habilita la flexibilització de les polítiques climàtiques europees i estatals canviant l'ordre de prioritats**. La nova trajectòria a la que fa menció el document significa **transformar la transició energètica en una transició per la seguretat energètica**. El Pla té la capacitat de subordinar els seus propis objectius climàtics i redreçar els fons de recuperació econòmica.

6 Bcm és una unitat de mesura. Es refereix a *billion cubic meters*, és a dir, milers de milions de metres cúbics.

7 Mtep és una unitat de mesura. Es refereix a milions de tones equivalents de petroli. Pren com a referència la calor continguda en una tona de petroli cru.

8 Les "zones favorables per a les energies renovables" fan referència a una ubicació específica, terrestre o marítima, designada per un Estat membre com a especialment adequada per instal·lar plantes de producció d'energia a partir de fonts renovables diferents de les instal·lacions de combustió de biomassa.

Què podem esperar el pròxim hivern?

La intenció d'aquest punt és descriure alguns elements d'anàlisi que tindran una influència a curt termini en la crisi energètica a la UE:

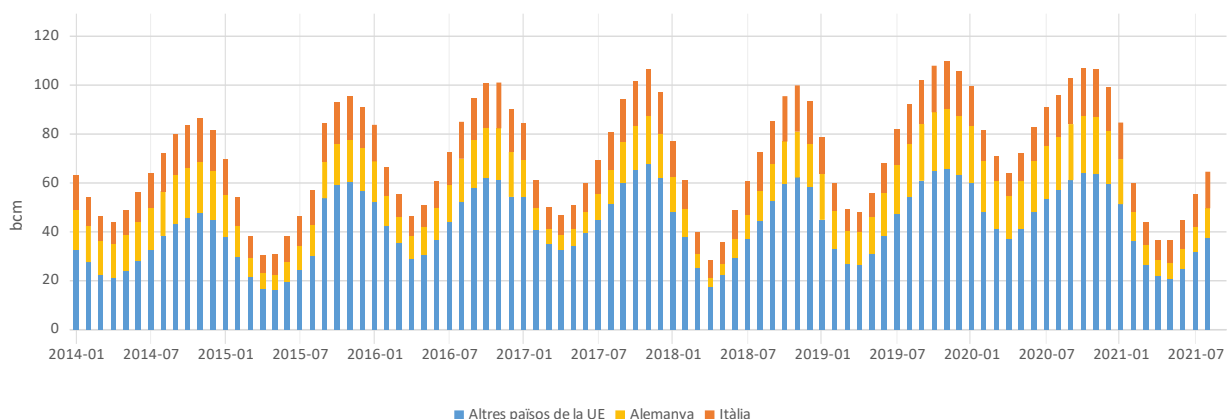
Emmagatzematge de gas fòssil a la UE

Un dels *buffers* o esmorteïdors que té el sistema gasista europeu davant la interrupció del subministrament de gas fòssil són les reserves dels magatzems. La dinàmica general dels magatzems és arreplegar gas fòssil a l'estiu i alliberar-lo a l'hivern. Els nivells màxims s'assoleixen els mesos d'octubre i novembre, i els nivells mínims entre abril i maig⁹. L'any 2021, els nivells d'estoc de gas fòssil van ser els més baixos des de 2015. Això va fer especular sobre la possible escassetat de gas fòssil a Europa si es patia un hivern cru.

En aquest sentit, l'Agència Internacional de l'Energia va advertir que Rússia ja havia reduït les seves exportacions a la Unió Europea el mes de setembre de 2021, cinc mesos abans de la invasió. El seu Director Executiu, Faith Birol, va subratllar al gener de 2022 que la reducció injustificada del subministrament a Europa estava creant una escassetat artificial als mercats i els preus pujaven alhora que la tensió amb Ucraïna.

A setembre de 2021 l'estoc dels magatzems estava al 74,6% quan el rang normal és entre 81% i 97%. Els més preocupant eren els magatzems propietat de Gazprom¹⁰ que tenien una taxa mitjana d'ompliment del 22% a finals de 2021 quan en els anys anteriors havien superat el 90%. Segons la Comissió Europea, la Federació Russa volia pressionar a la UE amb una pujada de preus del gas fòssil per l'aprovació del gasoducte Nord Stream 2¹¹.

Estoc de gas fòssil a la UE-27 (2014-2021)

Elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat - Stock levels for gas products - monthly data [NRG_STK_GASM__custom_1626070]

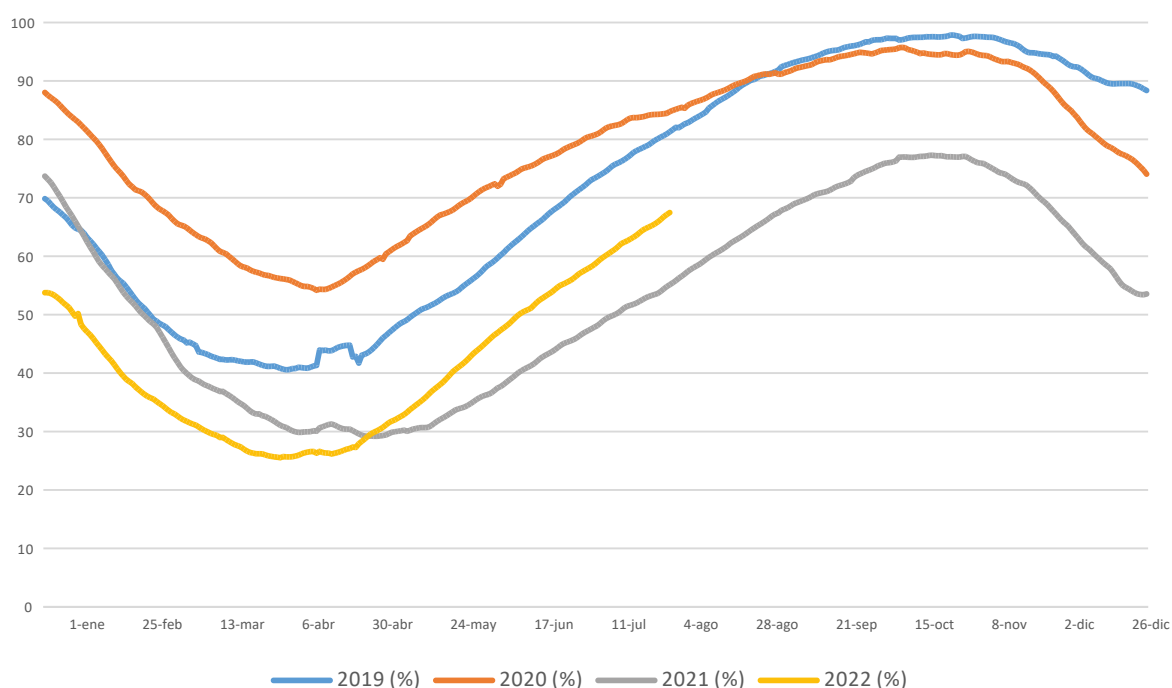
9 Itàlia i Alemanya solen tenir entre el 40% i el 50% de les reserves de gas fòssil emmagatzemat a la UE.

10 La Comissió Europea va aclarir, a petició de l'europarlamentari polonès Kosma Złotowski, que Gazprom tenia el 5% de la propietat dels magatzems europeus. Pregunta: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2021-004781_EN.html
Resposta: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2021-004781-ASW_EN.html

11 https://energy.ec.europa.eu/system/files/2022-01/Quarterly%20report%20on%20European%20gas%20markets%20Q3_2021_FINAL.pdf

En la situació actual, la Comissió va presentar la seva proposta legislativa sobre emmagatzematge de gas fòssil el passat 23 de març de 2022 que implica una revisió específica del reglament de seguretat del subministrament de gas de 2017 i de la normativa de gas de 2009. Se centra exclusivament en tres elements: nivells mínims d'ompliment abans de l'hivern; certificació d'operadors de sistemes d'emmagatzematge; i descomptes del 100% de la tarifa per a instal·lacions d'emmagatzematge de gas fòssil¹². La proposta legislativa que es va aprovar definitivament el passat 27 de juny¹³ obligarà als estats membres que a data d'1 de novembre de 2022 els estocs de gas fòssil estiguin com a mínim al 80%. Al novembre de 2023, el mínim pujarà al 90% i aquest serà el llindar pels propers anys. També s'establiran fites intermèdies al febrer, maig, juliol i setembre per assegurar la trajectòria per assolir l'objectiu¹⁴.

% d'estoc dels magatzems de gas fòssil de la UE

Elaboració pròpia a partir de Aggregated Gas Storage Inventory <https://agsi.gie.eu/historical/EU>

De moment, el resultat és que l'emmagatzematge a 26/07/22 és d'un 67%, un 12% més alt que l'any 2021 però encara està un 14% per sota del 2019 i 13% de l'objectiu marcat per la Comissió per novembre.

12 [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729393/EPRS_BRI\(2022\)729393_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729393/EPRS_BRI(2022)729393_EN.pdf)

13 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/27/council-adopts-regulation-gas-storage/>

14 Transposició a l'Estat espanyol: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=DOUE-L-2022-80975>

El Nord Stream 1

Font: entsog.eu a 12 de gener de 2022

Un dels grans focus d'atenció a curt termini és el Nord Stream 1, el gasoducte de connexió directa entre Rússia i Alemanya. Té una capacitat de 55bcm i és el gasoducte més gran de la Unió Europea¹⁵.

El Nord Stream 1 sempre ha resultat una infraestructura polèmica perquè, malgrat assegurar la importació de gas barat per Alemanya, contravenia l'Estratègia Europea de Seguretat Energètica¹⁶ de l'any 2014. L'estratègia ja apuntava a que "el problema més urgent de la seguretat del proveïment

d'energia és la forta dependència d'un únic subministrador extern, especialment en el cas del gas (...)" i va desplegar tot un seguit d'infraestructures de diversificació i diners i garanties públiques¹⁷. La contradicció encara va ser més forta quan l'any 2015 es va signar un acord entre Gazprom, Royal Dutch Shell, E.ON, OMV i Engie, per la construcció del Nord Stream 2, un gasoducte que ara mateix està en suspens.

Tornant a l'actualitat, el passat 12 de juliol, el Nord Stream 1 va patir una aturada tècnica per manteniment d'una turbina de l'estació de compressió de Portovaya. El flux de gas ja s'havia reduït sensiblement el dia 16 de juny però la reparació de la turbina el va portar a zero¹⁸. Moscou ha declarat que el restabliment del subministrament depèn de les accions que es prenguin a l'Oest i de moment el gasoducte funciona a un 20% de la seva capacitat.

Flux de gas a través del Nord Stream 1 (GWh/dia)

Elaboració pròpia a partir de dades d'ENSOG transparency platform <https://transparency.entsog.eu/#/map>

15 Alemanya ha importat una mitjana de 95bcm entre 2011 i 2020 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Energy_production_and_imports

16 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0330&from=EN>

17 https://odg.cat/wp-content/uploads/2017/09/trampa_global_del_gas.pdf

18 <https://www.reuters.com/business/energy/canada-sent-repaired-turbine-nord-stream-germany-kommer-sant-2022-07-18/>

Petroli i derivats

El mercat internacional del petroli s'ha alimentat de les reserves estratègiques dels països per evitar que les sancions a Rússia afectessin als preus i al subministrament. El passat 1 d'abril es va arribar a un segon acord entre els membres de l'Agència Internacional de l'Energia¹⁹ per mobilitzar 120 milions de barrils més²⁰. Amb anterioritat s'havia arribat a un altre acord per alliberar la mateixa quantitat en 6 mesos. Per tant, un total de 240 milions de barrils, més d'un milió de barrils diaris²¹²². A finals d'octubre acabarà aquesta injecció extra i caldrà veure si s'arribarà a nous acords.

Pel que fa als derivats del petroli com el dièsel i la benzina, per tal de pal·liar els efectes de la pujada de preus de l'energia, cada Estat membre ha pres una política pròpia. Inicialment, l'Estat espanyol va optar per la rebaixa de 20 cèntims per litre (15 de l'Estat i 5 per les benzineres); França 18 cèntims fins a finals de juliol; Alemanya baixades de l'IVA que podrien representar un descompte de 30 cèntims per litre per la benzina i 14 pel dièsel, i reduccions en el preu del transport; i Itàlia reducció d'impostos especials fins els 25 cèntims.

A l'Estat espanyol, la rebaixa del preu dels carburants ja ha estat absorbida per la pujada de preus en el mercat. La mesura però, ha estat prolongada fins el 30 de setembre. A més, el Govern ha anunciat la gratuïtat dels serveis de Mitja Distància i Rodalies per quatre mesos, és a dir, fins a finals de 2022.

Reducció del consum i racionament

El REPowerEU posa molt d'èmfasi en la contribució que pot fer el consumidor final domèstic per la reducció de la demanda. **És d'esperar que, després de l'estiu, s'activen nombroses campanyes de comunicació en aquest sentit.**

Per altra banda, el pla publicat recentment per la Comissió Europea "estalvia gas per un hivern segur"²³ fa recomanacions perquè els estats membres puguin reduir el consum de gas en un 15% entre l'1 d'agost de 2022 i el 31 de març de 2023²⁴. El pla proposa una bateria de mesures que van des de no tenir l'aire condicionat per sota dels 25°C i la calefacció per sobre dels 19°C fins a incentivar les alternatives al gas fòssil en els sectors industrials.

Les dues claus d'aquest pla per estalviar gas són la "Unió d'Alerta" i la definició de "consumidors o instal·lacions crítiques". La "Unió d'Alerta" s'utilitzaria per assegurar el subministrament imposant una reducció obligatòria de la demanda de gas. Els estats membres, com ja

19 Des de la creació de l'Agència Internacional de l'Energia, s'han fet cinc accions col·lectives: durant la Guerra del Golf al 1991; després de l'huracà Katrina i Rita va danyar les plataformes petrolíferes, oleoductes i refineries de petroli a alta mar al golf de Mèxic el 2005; en resposta a la interrupció prolongada del subministrament de petroli causada per la guerra civil de Líbia el 2011, i dues durant la crisi d'Ucraïna, la primera el març de 2022 i la segona l'abril de 2022.

20 Els Estats Units han contribuït amb 60.559.000 barrils, més del 50% del total.

21 <https://www.iea.org/news/iea-confirms-member-country-contributions-to-second-collective-action-to-release-oil-stocks-in-response-to-russia-s-invasion-of-ukraine>

22 El consum de barrils diaris al món ha oscil·lat en els últims anys entre el 90 i els 100 milions de barrils diaris (mínim, 2012, 89,8 Mbd; màxim, 2019, 99,7 Mbd)

23 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_22_4608

24 El 26/07 l'Estat espanyol va aconseguir que el seu percentatge de reducció fos del 7% sempre que es comprometés a reexportar gas https://www.eldiario.es/economia/espana-acuerda-ue-rebaja-consumo-gas-llegue-7-lugar-15_1_9201685.html

apuntava el REPowerEU, poden activar el principi de solidaritat²⁵ sempre que acompleixin les mesures de reducció nacionals. És evident que qui té una posició més crítica ara mateix és Alemanya.

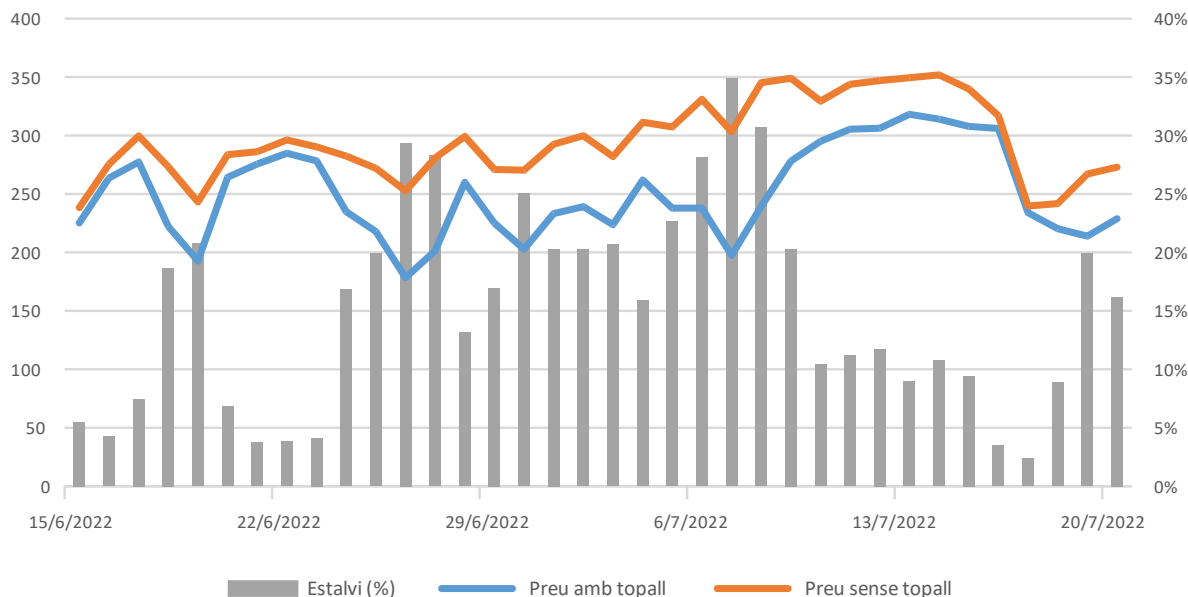
Pel que fa als “consumidors o instal·lacions crítiques” el pla anomena quatre categories: crítica social –salut, sanitat, alimentació, seguretat, refineries, defensa i serveis ambientals-, cadenes de subministrament transfrontereres que proveeixen de béns i serveis crítics pel funcionament de les cadenes de subministrament de la UE, instal·lacions danyades perquè puguin recuperar la producció i les possibilitats de reducció de gas fòssil i de substitució d’un producte o component a través de la seva importació.

Sistemes elèctrics

El focus més rellevant pels sistemes elèctrics, pel que fa al preu de l’electricitat, és el sistema de fixació de preu marginalista on el preu del gas fòssil té una influència cabdal en el cost pel consumidor final. **Els preus a l’alça del gas fòssil fan preveure que els de l’electricitat segueixin un camí similar.**

En el cas de l’Estat espanyol i Portugal, el mecanisme ibèric per limitar el preu del gas, l’anomenat “topall del gas” ha aconseguit reduir el preu un 16%²⁶.

Preu mitjà del mercat majorista d’electricitat €/MWh

Elaboració pròpia a partir de dades d'OMIE

25 El REPowerEU assegura que “el marc jurídic vigent de la Unió Europea ja preveu que, en cas de crisi extrema, els estats membres puguin sol·licitar mesures de solidaritat als estats membre veïns. Les mesures de solidaritat es conceben com a últim recurs en cas d'escassetat extrema de gas fòssil per garantir el subministrament a llars, sistemes de calefacció urbana i les instal·lacions socials bàsiques del país afectat.”

26 <https://www.europapress.es/economia/energia-00341/noticia-tope-gas-baja-precio-luz-clientes-tarifa-regulada-162-prim-er-mes-20220714145305.html>

Aquest mecanisme durarà 12 mesos comptant des del 15 de juny de 2022. Per tant, hauria de ser efectiu per l'hivern de 2022 i reduir, que no aturar, la previsible escalada de preus.

Una reforma en profunditat del mercat elèctric és quelcom que s'hauria d'abordar a nivell europeu. Fins i tot la mateixa presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, va declarar que el passat 8 de juny que “el gas es el més car i defineix tot el preu. Aquest sistema no funciona. Hem de reformar-lo”. De tota manera, no es preveu que es realitzi a curt termini²⁷.

Diversificació i cadenes globals de subministrament

El “compromís energètic de la UE en un món canviant”²⁸, que vindria a ser l'aprofundiment de la dimensió exterior del REPowerEU destaca la necessitat de diversificar les importacions de gas fòssil per deixar de dependre de la Federació Russa. En aquest sentit, la CE ha arribat a un acord amb els EUA per un subministrament addicional de 15bcm pel 2022 i aproximadament 50bcm/any fins el 2030. També s'ha creat un grup de treball amb Canadà per GNL i hidrogen. A més, es preveu un acord trilateral amb Egipte i Israel pel GNL, i amb Japó i Corea pel redreçament de part de les seves importacions. Noruega ja ha augmentat les entregues per gasoducte, i Algèria i l'Azerbaidjan es mostren favorables a fer el mateix. Alhora, es valora el potencial de països com Nigèria, Senegal, Angola i l'Iran.

La política exprés de diversificació comporta noves relacions o intensificar les relacions existents. La diplomàcia energètica actua sense massa consideracions en les seves aliances i sense avaluar la fragilitat de les cadenes globals de subministrament.

Recentment, la presidenta de la Comissió ha viatjat a l'Azerbaidjan per reunir-se amb Ilham Aliyev, assegurant que²⁹ “dobla el subministrament de gas de l'Azerbaidjan a la Unió Europea. De fet (...) ens comprometem amb l'expansió del Corridor de Gas de Sud”. Cal recordar que l'Azerbaidjan ha estat governat, des de la caiguda de l'URSS, per una sola família, els Aliyev. Aquesta dinastia controla el país amb mà de ferro i és coneguda a nivell internacional per la seva violació sistemàtica dels drets humans³⁰ i per estar involucrada en casos de corrupció com la “diplomàcia del caviar” que va arribar a esquitxar el Consell d'Europa³¹.

Per altra banda, la diplomàcia energètica de la UE vol donar suport al comerç d'hidrogen de l'Àfrica Subsahariana. Busca contribuir a la Iniciativa Africana d'Energia Verda per instal·lar 50GW d'electricitat renovable fins el 2050. La UE, a través de la iniciativa “porta d'enllaç global”, mobilitzarà 2.400 milions d'euros en subvencions per l'Àfrica Subsahariana i 1.080 milions per Nord-Àfrica. La Comissió també desenvoluparà una estratègia de crèdits a l'exportació per beneficiar a les empreses europees de tecnologies verdes.

27 https://www.eldiario.es/economia/bruselas-cuestiona-primera-vez-estructura-mercado-electrico-crisis-energetica_1_9063758.html?utm_source=pocket_mylist

28 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022JC0023&from=EN>

29 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/STATEMENT_22_4583

30 <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/azerbaijan/report-azerbaijan/>

31 <https://www.esiweb.org/publications/caviar-diplomacy-how-azerbaijan-silenced-council-europe>

Per últim, la diversificació posa més pressió sobre territoris i jaciments en un context general d'esgotament dels recursos fòssils i amb alguns dels països exportadors que han de debatre entre satisfer les exportacions o el consum intern. A més, la complexitat tecnològica de les infraestructures i el seu continu funcionament fa que els accidents augmentin, posant en risc a les persones treballadores i a la població en general. El recent accident de la planta d'exportació de gas fòssil Freeport LNG a Texas, va provocar la crema de més de 45.000 m³ de gas³². Segons l'Agència Internacional de l'Energia, les exportacions dels EUA podrien caure un 6% en el segon semestre de 2022 si no s'accelera la seva reparació.

Matèries primeres crítiques

El REPowerEU es compromet a instal·lar, aproximadament, 45GW d'energia solar per any per arribar als 600GW pel 2030. Segons l'Agència Internacional de l'Energia, 1MW instal·lat d'energia fotovoltaica suposa, de mitjana, 2822 Kg de coure i 3450 kg de polisilicona, a més de germani, pal·ladi, tel·luri, gal·li, indi i seleni³³.

En aquest sentit, la Federació Russa, malgrat ser reconeguda com un dels grans actors energètics a nivell mundial, també és clau en els mercats de matèries primeres. De fet, Rússia es troba entre els principals proveïdors mundials de pal·ladi (40% de l'oferta mundial), el segon més gran per a platí (13%) i níquel (12%), i un proveïdor clau d'alumini i coure, entre d'altres. El 17% de l'alumini i el 17% del níquel que importa la UE ve de Rússia –és el major proveïdor de níquel-, així com un 9% de molibdè i un 7% de coure. A més, Rússia cobreix una part important del subministrament de la UE per a una sèrie de materials crítics, molts d'ells crucials per la transició energètica com el pal·ladi (41 %), platí (16 %), cobalt (5 %) i liti (4 %)³⁴.

Així doncs, la demanda accelerada de tecnologies netes comporta un increment de la demanda de matèries primeres crítiques³⁵ en un moment on un dels seus grans proveïdors queda fora de l'equació. Igual que pel gas i els altres combustibles fòssils, això suposarà un augment dels preus i una major volatilitat en els mercats de matèries primeres.

32 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-12/freeport-lng-blast-created-450-foot-high-fireball-report-shows>

33 <https://www.iea.org/reports/the-role-of-critical-minerals-in-clean-energy-transitions/executive-summary>

34 https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2022/04/CEPS-PI2022-17_Low-carbon-technologies-and-Russian-imports.pdf

35 Per la Unió Europea una "matèria primera crítica" és la que té una gran importància per l'economia de la UE i el subministrament de la qual està associat a un alt risc.

A mode de conclusió

La combinació dels diferents elements que s'han exposat fan preveure una situació crítica a la Unió Europea en els mesos d'hivern. Els preus a l'alça del gas, els derivats del petroli i l'electricitat estan pràcticament garantits. Les contencions que es puguin generar des de les administracions públiques poden empitjorar la situació d'endeutament públic i, tot i amb això, poden ser insuficients per frenar les pujades de preus.

Ara bé, el que més preocupa és la possible interrupció del subministrament de gas. Cal dir que no afecta per igual a tots els estats membres. Alemanya es troba en la situació més fràgil perquè va forjar una relació directa amb Rússia per aconseguir gas barat. El Nord Stream 1 li va oferir un avantatge competitiu que ara s'ha convertit en dependència i incertesa.

L'acció conjunta per reduir les dependències russes del conjunt de la UE, el REPowerEU, transforma la transició energètica en una transició per la seguretat energètica. En el canvi de prioritats, incorpora les inversions en gas, petroli i l'ús de les capacitats de carbó i nuclear. Ho justifica perquè diu que la UE pateix una doble emergència: la climàtica i la dependència energètica de Rússia; però en cap moment apunta a les causes de la segona. A més, les solucions proposades tenen una component de dimensió exterior que afectarà a tercers països i territoris del Sud Global.

Amb tot això, el grau d'ompliment dels magatzems de gas es més lent de l'esperat. Rússia segueix tenint la capacitat d'induir escassetat i, segons les condicions meteorològiques de l'hivern de 2022-23, la Unió Europea es pot trobar davant d'una crisi energètica sense precedents.

Les respostes institucionals a mode de plans de xoc poden frenar momentàniament la caiguda, però cal pensar en polítiques que mirin més enllà, que responguin a la crisi energètica, però a la vegada també, a l'emergència climàtica i social existent.

